

Eşyada görünen nev'î ve ferdî vahdetler, Sâni'deki sırr-ı vahdetten neş'et etmiştir.

İ'lem eyyühe'l-aziz! Eşyada görünen nev'î ve ferdî vahdetler, Sâni'deki sırr-ı vahdetten neş'et etmiştir. Çünkü kuvvet dağılmıyor. Bir kısmına çok, bir kısmına az sarf edilmekle kudrette, kuvvetin tecezzi ve inkısamı olmuyor. Eğer vahdet olmasa idi, kudretin yaptığı sarfiyatta tefavüt olsa idi, masnuatta da tefavüt ve intizamsızlık olurdu. Demek, kudretin vahdetle beraber masnuata yaptığı tasarrufu, şemsin tenviri gibidir ki bir şems-i vâhid, cüz ve küllü bilâ-tefavüt her şeyi ziyalandırdığı gibi tecellisiyle de her şeyin yanında mevcuddur.

Binaenaleyh mümkinat dairesi efradından tavzif edilen miskin, camid, meyyit ve ism-i Nur'a mazhar şemste sırr-ı vahdet sayesinde bu kadar intizamlı tasarruf olursa; Şems-i Ezelî, Sultan-ı Ebedî, Kayyum-u Sermedî, Vâcibü'l-vücud, Vâhid-i Ehad'in masnuata tasarrufu nasıl olacaktır?